

4. Variatie

Hersenen gebruiken bijna 50% van de zuurstof in het bloed om alert en betrokken te blijven. De doorbloeding van de hersenen is bij jongens een stuk lager dan bij meisjes. Jongens hebben de neiging om als ze geen taak hoeven uit te voeren, over te schakelen naar een rusttoestand: de stopmodus. Vormen met competitie houden jongens actiever (het testosterongehalte verandert bij winnen/verliezen). Gebruik tijd als activator ('nog één minuut te gaan...'). Gevarieerde activiteiten waarin bewegen mag (om de doorbloeding weer op gang te brengen), kunnen helpen om de stopmodus te voorkomen. Probeer ervoor te zorgen dat anderen geen last hebben van deze voor jongens essentiële beweeglijkheid.

Jongens hebben gemiddeld gezien meer behoefte aan het onderzoeken van leerstof (zij zijn gemiddeld ook beter in visueel-ruimtelijke taken dan meisjes). Het opzoeken van grenzen en het verbreden van de horizon (ervaringen buiten het boek inzetten), werkt positief. Bij grotere opdrachten voorkomt het werken met stappenplannen dat jongens het overzicht kwijtraken. Tip: meng jongens en meisjes bij zelfstandige opdrachten. Zo krijg je diepgang, onderzoek en structuur tegelijkertijd. Zij kunnen, met aansturing van de docent, van elkaar leren.

KAN JE MIJ AANGEVEN WELKE TEKENING HET BEST JOUW STEMMING WEERGEeft AAN HET BEGIN VAN HET PROJECT?

OKÉ VOLGENDE ONDERDEEL. WIE HELPT MET UITDELEN?

5. Reflectie

Reflecteren gaat bij jongens in de puberteit niet vanzelf. Zeker niet als dat verbaal moet. Jongens handelen impulsief, hebben bravoure en lijden aan zelfoverschatting. 'Reality checking' is bij jongens op zijn plaats.

Help ze met reflecteren door te starten met het geven van feedback. Feedback geven betekent dat je leerlingen ziet en aan het denken zet. Door het gedrag in woorden om te zetten, gaan zij erover nadenken en kunnen ze hun gedrag corrigeren. Door ervaring bewust te maken, lokken docenten reflectie uit. En doe dat niet alleen bij negatieve ervaringen. Als je de positieve momenten benut, helpt dat in slechtere tijden.

Reflectievragen gaan vaak over denken en voelen. Voor jongens is dit lastig: begin daarom met de vraag hoe ze iets ervaren hebben. En als je het combineert met non-verbale reflectievormen (smileys, handjes, grafieken), dan is de kans groter dat jongens inzicht krijgen in hun gedrag en de consequenties, en dat ze daarvan kunnen leren.

Jongens laten reflecteren is ook een kwestie van goede timing. Als er sprake is van heftige emotie is het beter om jongens een time-out te gunnen. Spreek ze pas aan als ze weer tot bedaren zijn gekomen. Bedenk daarbij dat status in de (jongens)groep van groot belang is. Complimenteer ze (verbaal) in het openbaar en corrigeer ze (non-verbaal) individueel.

Ondersteuning

Wanneer uw school de jongens actief aan het werk wil krijgen in de lessen, kan APS ondersteuning bieden aan teamleiders, docenten en leerlingen. Kenmerkend daarbij is dat eigen praktijk van de docenten uitgangspunt is voor de training. Afspraak maken? Neem contact op met: voortgezetonderwijs@aps.nl

aps

Jongens, aanpakken!

Waarom speciaal jongens?

De laatste jaren lopen jongens vaker vertraging op in hun onderwijsloopbaan en halen ze vaker een diploma op een lager niveau dan verwacht, vergeleken met meisjes. Deze kenniskaart gaat over het herkennen van jongensachtig gedrag (niet over het scheiden van jongens en meisjes) en het handelen van docenten, waarbij jongensachtig leren niet langer wordt gezien als lastig, maar als een manier van leren.

NB: Deze kenniskaart is gemaakt op basis van het onderzoek 'Jongens... aan de slag!' (uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van OCW) met als onderzoeksvraag: 'Wat werkt op scholen die tegemoetkomen aan verschillen tussen jongens en meisjes?'

Wat maakt jongens in de puberteit bijzonder?

Bij jongens gieren tijdens hun puberteit opeens zeer hoge doses testosteron door het lijf. Daardoor hebben ze, meer dan meisjes, behoefte aan bewegen. Ze zijn fysiek aanwezig, impulsief en strijdlustig. Jongens leren door doen en via trial and error. Jongens kunnen ook in een korte tijd heel erg boos worden. Het kan daardoor weleens tot conflicten komen. Het testosteron maakt hen namelijk (over)gevoelig voor emoties en groepsdruk, terwijl hun verbale vaardigheden om gevoelens om te zetten in denken en praten nog niet zo goed ontwikkeld zijn.

En er speelt hen in deze periode nog een ander orgaan parten: de amygdala, het gebied in de hersenen dat informatie verbindt met emoties. Deze is bij jongens

tijdens de hele adolescentie overgevoelig. Dat maakt dat ze negatieve signalen minder goed in een context kunnen plaatsen en ze makkelijker uit hun slof schieten.

Het testosteron zorgt verder voor competitiedrang. Die wordt zichtbaar in het zogenaamde 'apenrotsgedrag': de stoerste jongen is de leider, die bepaalt het gedrag van de groep. Jongens zijn gevoelig voor deze groepsdruk. Gezonde competitie motiveert jongens daarom om te leren en te scoren.

De doorbloeding van de hersenen gaat anders bij jongens: deze is 20% minder dan bij meisjes. Daardoor hebben jongens meer moeite om erbij te blijven als ze te weinig worden uitgedaagd. Ook registreren jongens de docent nauwelijks als deze monotoon praat.

In de puberteit hangt het gebruik van de prefrontale cortex, dat deel van de hersenen waarmee we plannen en organiseren, vooral af van de motivatie van de jongere. Daardoor zijn ze vaker gericht op de korte termijn. In combinatie met de invloed van testosteron verklaart dit het risicogedrag van jongens. Ze willen

directe beloning, zoeken spannende situaties op en willen experimenteren. Ze hebben meer bravoure dan meisjes en beschikken over een zekere mate van zelfoverschatting. Hierdoor hebben jongens, meer dan docenten weleens denken, behoefte aan bevestiging en aan begrenzing.

Wat werkt in de les?

1. Structuur en duidelijkheid

In de puberteit ontwikkelen de verbale vermogens van meisjes zich sneller dan die van jongens. Een (lange) instructie van de docent die alleen verbaal is, is voor jongens minder goed te volgen en te onthouden. Het helpt daarom om (delen van) de instructie ook te visualiseren. En geef één opdracht tegelijk: het geven van verschillende opdrachten kan bij jongens leiden tot disciplineproblemen of afhaken. Docenten kunnen de gerichte activiteit bij jongens verhogen door duidelijk te maken welke volgorde van activiteiten verwacht wordt, wat het doel is van elk

onderdeel, wat het belang is van de activiteit en op welke wijze deze wordt beoordeeld. Geef duidelijk aan wanneer een leerling wel/niet mag praten, lopen, lezen, schrijven. Jongens zijn gebaat bij duidelijke grenzen. Duidelijkheid en structuur werkt niet als het 'te' wordt, dan wordt een les rigide. Het alleen maar gehoorzaam volgen van een docent kan bij jongens juist tot onrust of afhaken leiden.

2. Positieve benadering

Jongens geven 'een positieve benadering' aan als de belangrijkste reden om aan het werk te gaan. Een docent die hen probeert te begrijpen en steeds weer opnieuw kan beginnen met een schone lei oogst respect bij jongens. Voor deze docenten willen ze graag werken.

Een positieve benadering begint bij het benoemen van het gewenste gedrag. Geef aandacht aan wat je wél wilt zien in plaats van wat je niet goed vindt. Leerlingen voelen zich dan gezien en gewaardeerd. Dat is belangrijk voor hun status in de jongensgroep.

Uit onderzoek blijkt dat de hersenen van jongeren meer gericht zijn op het krijgen van stimulans en bevestiging, en minder op straffen en afkeuring. Als je gedrag wilt veranderen blijkt de ideale verhouding tussen belonen en begrenzen 5:1 te zijn. Jongens hebben meer bevestiging nodig dan de docent denkt en bovendien meer dan ze zelf zouden willen. Deze bevestiging moet eerlijk zijn: een compliment hoeft niet groot te zijn, maar wel gemeend.

Jongens willen een docent die authentiek is en 'to the point'. Vooral als dat ook nog gepaard gaat met een beetje humor en relativering. Jongens denken namelijk vaak dat kritiek op hun gedrag ook betekent dat je hen als persoon afwijst. Als docent moet je dat onderscheid duidelijk maken: 'dit is mijn feedback op je gedrag, maar als persoon steun ik je onvoorwaardelijk'.

...OKE VOOR DEZE KEER, DE WOORDEN TEKENING EN AANTEKENING LIJKEN NATUURLIJK OOK WEL ERG VEEL OP ELKAAR...

3. Humor

Veel jongens zijn grappig en willen hierin gezien worden: lach met hen mee! Ook docenten met humor worden gewaardeerd door jongens. Humor is belangrijk om de 'lucht te klaren' en met lichtheid weer verder te gaan. Humor vraagt echter wel om grenzen: het mag niet ten koste gaan van (andere) leerlingen.

ZIE JE... JULLIE WETEN HET DUS WEL!

